

Yeniçağın Güneşi

FATİH

1453

HASAN BASRİ BİLGİN

Hasan Basri Bilgin

1945 yılında Isparta'da doğdu. Yazım hayatına; edebiyat hocası Nihat Sami Banarlı'nın, bir yarışma sonrası (23.01.1968) Meydan Mecmuası'nda yazdığı; "Türkçe'nin eşsiz nesir dilini gayet akıcı ve tesirli bir üslupla kullanıyor!" şeklindeki açık teşvikiyle başladı.

Önce; aşk, boşluk ve inanç temalarını işleyen, 1968'li yılların en çok konuşulan romanı "Çakıl Taşları - Aşk ve Dua"yı yazdı. Daha sonra; belgelerdeki gerçeklere uyarak, Milli Mücadele ve Çanakkale gibi önemli tarih olaylarıyla idare ve toplumsal düzene yön vermiş Fatih ve Ebu Zer misali ünlü tarihi kişilikleri romanlaştırdı.

Bir yadsınamaz özelliği de "hayat" gerçeğini yansıttığı bazı eserlerinde, herkese ibret olacak bireysel felsefi deyişleri sıkça kullanıyor olmasıdır. Zira ona göre hayatın vazgeçilmez rengi; OKUMAK, ANLAMAK VE ANLATMAKTIR!

Yayınlanmış Eserleri:

Bu Topraklarda Güller Kırmızı Açar PAŞAM

Çanakkale 1915 BİR ULU DESTAN

Fatih 1453

Efe Türk YAVUZ SULTAN SELİM

Yalnız Hünkâr 2. ABDÜLHAMİT

Hak ve Halk adamı EBU ZER

Samsat Yıldızı SAFVAN

Yaşamak Ödev Yaşatmak İbadet

Türk Devlet Geleneğinde PAYLAŞIM MEDENİYETİ

Türklerin Altın Çağı MAZİDEKİ ADAMLAR

Aşk ve Dua ÇAKIL TAŞLARI

Cennetin Anahtarı Senin Elinde

İletişim: hasanbasribilgin@gmail.com

Facebook : /hasanbasribilginsayfa

I. BÖLÜM

TEK DİLEĞİM;
“İSTANBUL’UN FETHİNİ”
GÖRMEKTİR.

TEK DİLEĞİM; “İSTANBUL’UN FETHİNİ” GÖRMEKTİR

Osmanlı’nın altıncı padişahı II. Murad, Edirne Sarayı’nın renkli kaydırak taşıyla döşenmiş geniş hanaya çıkan selâmlık kapısında, davetlisi yerine hem yakın korumalığını hem de sırdaşlığını yapan -Kayı aşiretinden- Kara Tuğrul’u tek başına görünce, ağlamlık somurttu. “Yalnız döndüğüne bakılırsa Kara Yiğit buyruğumuzu boşa çıkardı, yine Hazret’e ulaşamadı ki; ne yazık! Ufunetimizle cayır cayır yanmaya devam edeceğiz.” diye düşündü ilkten... Aslında genç savaşçının yalnız ve böyle apansız gelmesine değil, “Tam lâzım olduğunda Büyük Bilge’nin ortalarda görünmeyişine” bozulmuştu.

Nicedir, “Sebebi şu!” diyemediği, dehşetli iç sıkıntılarının kahırıyla tek bir odaya adeta hapsedmişti kendini; tam tamına yedi gündür saraydan dışarı çıkmıyordu. Hareme de gitmedi... Yorgundu, hem epey yorgun! Ne var ki, salt beden yorgunluğu değildi onunki; tamamı ruh yorgunluğu...

Bu, “Ne yapacağını bilemediği” gönüllü tutsaklık günlerinde, aklından geçen, “Ona göre olabildiğince beyhude” yaşanmışların üzgüsüyle bir bakıma; cehennem acıları çektiğini düşünüyordu. Düşündükçe hiç abartısız hüznün doluyor da; öte yandan, “İşlenmiş ha-

taların manevî cezası olmalı bütün bunlar, umarım öteki dünyada çekeceklerimden düşülmüştür...” diye söyleniyordu.

– Dertlere teselli!

Ama hangi birine? İlki; belki de en acısı, saraya akşam karanlığı çöküp etraf seçilmez olunca, “uyurum” umuduyla başı yastığa değer değmez düşüyordu aklına. Hemen, “Benim sevgili oğlum, Alâaddinim!” diye inlemeye başlıyordu:

– Şehzademi ne zaptedilmez bir vahşi ata bindirmişlerdi; üstünde duramadı?.. Amasya’nın hangi aşılmaz sapa ve engebeli yoluna sürmüşlerdi; cana düşman, ihanete döşeli kara taşlar ayağından çekiştirince binitiyle yere kapaklandı?.. Serapa kaliteli bir cengâverdi; at ona ne edebilsin? Hem attan düşmekle adam mı ölürmüş! Ol yiğitimi kimler hangi şekil öldürüp, hangi bilinmez harami, kabahati terbiyeli ata yükledi?.. İyi bilirim; Alâddinimi ülkemin düşmanları yedi zahir. Osmanlıya dönük hınçlarını -bi günah- evlâdından aldılar... Garip! Yeşilirmek dahi nice zamandır kederinden kara akmaktadır, “faillere ulaşım” onu asıl rengine döndüremedik. Bir kuru taht uğruna canımızdan can verdik; ol munis, ol uysal, ol melek yüzlü güzel şehzademi!.. En dayanılmazı da; gözlerimden gitmeyen o gamzeli masum yüzü. Hele sakalımı ucundan çekiştiren yumuk yumuk, minik elleri aklıma gelince, onun hasretine ağlayamamak!.. Çünkü “Padişah ağlamaz!” denmiş...

– Ama keşke hepsi bu olsa!

Doksan dokuzlu kehribar tespihi akşamdan beri elindeydi. Bu sabah sıkıntıdan, “Sağa sağdır, sola salla” derken ipini koparmış, -o an yanında hizmetini görececek kimse bulunmadığından- etrafa saçılan taneleri toplayıp yeniden ipe dizmek ona düşmüştü. Dert değil yapardı! Lâkin imame ile ilk sinor arasını 33 sayıp düğümleyecek ya, her seferinde 22’ye gelince, başarısızlık çağrıştıran “uğursuz rakam” takıntısı yüzünden gazaplanmış, tespihi eski haline getirememişti, takıldı kaldı; 22’yi 23 yapamadı bir türlü...

– Tövbe, böyle düşünmek günah ama;

“Çeteleden silinesi” (22) sayısı artık denemeyle tespit edilmiş olumsuzluktu, “Başarısızlık” simgesi uğursuz bir rakamdı onun için.

Aradan 22 yıl geçmiş olmasına rağmen şimdilerde İstanbul surları önünden boynu bükük geri dönüş vaktini -nasıl tesadüfse- 1422 senesini unutamıyordu çünkü.

– Ah, o ulu emeline ket vuran zamanın -kötü yazgılı- sükut noktası!

Hangi birine yansın Sultan Murad? Tam “Ya bitecek, ya bitecek!” azmiyle, Bizans fethini müyesser kılacak son taarruza hazırlanırken kardeşi Şehzade Mustafa’nın Bizans imparatoru ve Karaman Bey’i gibi daha birçok düşmanın teşvikiyle ansızın Bursa üzerine yürümesi, İstanbul muhasarasından acilen vazgeçmesine sebep olmuştu. Sonra tam 22 yıl “Acaba!” kuşkusuyla ve bir ikinci başarısızlığa peşin tahammülsüzlüğün tereddüdüyle baktı uzaktan; bu “yol kesen” Kal’aya... Avrupa kentlerinde gururla havalanan sedef kakmalı keskin kılıcı, İstanbul Boğazı’ndan karşıya geçerken hâlâ 1422’deki başarısız kuşatmaya kınında matem tuttu. Lâkin gönlü hâlâ orada:

– Ah, Bizans surlarında Osmanlı bayrağının dalgalandığını dünya gözüyle bir görsem!

Karar zamanıydı. Ne pahasına olursa; “eğer münasip düşerse” yeni bir saldırıyla Koca Osmanlı toprağının tam ortasındaki Bizans varlığını ortadan kaldırmaya bir kez daha niyetleniyordu. Aklına yatınca da; “Elhak! Önce bir bilene sormak gerek” diye, tan yeri ağarır ağarmaz Kara Tuğrul’u Akşemseddin’e yollamıştı:

– Muradımız vardır, hocamız bir zahmet huzura gele!

Ama şimdi, beklediğini kapıda göremeyince; ışık umarken -telâşın verdiği şaşkınlıktan- karanlığa esir kaldığını varsaymak canını sıkımsıttı Padişah’ın. Burkuldu; yeni kuruntular içine düşmek üzereyken son bir gayretle, “hiç değilse misafirin nereden gelmediğini” öğrenmek istedi. Karşısında el pençe divan duran Kara Tuğrul’a sordu:

– Akşemseddin Hocamız her nereye gitmiştir ki, bunca zaman bekledik gelmez? Ne sebeple bulunamamıştır ki, kendini ulağımızın yanında görmeyiz?

Padişahın bu tür aculluğuna alışkındı Kara Tuğrul. Gülümsemesi tutmuştu; üst dudağına dökülen siyah gür bıyıklarının altında özenle dizilmiş bir sıra beyaz inciye andıran dişlerinin görünmesine aldırmadı. Sultan Murad’ın sanı yanılmasından doğan telâşına karşılık, kendinden emin gür sesi, görevini yapmış olmanın coşkuyla doluydu:

– Efendi hazretleri emriniz üzere teşrif buyurdular Sultanım! Avluda... Şayet vaziyet uygunsa huzura kabulünü bekler...

O an bir değişik hava esti odada; biraz önceki keder dağıldı, “hüzünden kıvanca” hesabı; karamsarlığın yerini gönül titreten coşku- lar doldurdu... Üst düzey makam emrinden çok, “bağış avına çıkmış Gariban” yalvarmasına benziyordu Sultan Murad’ın sesi:

– Tez gele!

Kara Tuğrul çıkar çıkmaz Akşemseddin göründü kapıda. Koskoca Osmanlı padişahını elinde olmadan beklettiğine üzgünmüş gibi “Özür dileyen tavırla”, vücudunu hafif yere eğerek girdi içeri.

Ak Şeyh, hani “İsmiyle müsemma” derler ya; tam anlamıyla ışığı bulutla kapanmaz, bulunduğu mekânda daima parlayan bir güneşti... Her ne kadar “Köse” görüntüsüyle, din önderliğine soyunmuş bilge şeyhten çok, beşerî ilimlere bulaşmış bir Frenk aydınını andırsa da; ondaki sakal bıyık noksanlığını; -kaderin ondan sakladığı- kılların yüzündeki mübarek beyazlığa hürmeten ortalıkta görünmediğine bağlardı herkes...

II. Murad, yapacakları müşaverenin -her hangi bir münasebetsiz tarafından- yarıda kesilmesini önlemek için oda kapısının kol de-

mirini vurup döndü. Ortalığın, misafirinin manevi ışığıyla yeterince aydınlandığını düşünüyor olmalıydı, kandilin fitilini kısıp sedire oturdu. İki aydır görüşmemişlerdi. Geçen zamanda çok işler olmuş, danışılacak çok sorun birikmişti... Konuşmasına “Çağrı” zorunluluğunun özrünü dileyerek başladı Padişah:

– Üstat, bizim size gelmekliğimiz lâzımken, zatınıza çağrı gönderme hatası yaptık. Ancak bazen tabibin hastanın ayağına gelmesi zorunludur... “Ne hâl?” dersen! Tuhaftır, günler var ki, aklımızdan geçenlerin sıkıntısını kendi kendimizi yiyerek yaşamaktayız... Bir damla su bulsa sönmeye muhtemel yürek alevimiz, açık kapıları önümüze duvar edip bedenimizi bu dar mekâna mıhladı. Aydınlığa çıkacak yüzümüz yok, karanlıkta yolumuzu yitirdik!

– Allah esirgeye Devletli Sultanım, Allah esirgeye!

Bu ansız telâşa şaşırdı Akşemseddin. Bir zaman II. Murad’ı dikkatle süzdü. Onu görmeyeli neler olmuştu da; “irade abidesi bildiği padişahın” morali şimdi yerlerdeydi?.. Tedirgin ama şefkatle yaklaştı:

– Ulu Hünkârımın emirleri her daim başımızın üstünerdir. Bana düşen neyse yerine getirmeye hazırım. Varlığımız, dirliğimiz yolunuza kurban olsun!

– İzniniz olursa, bir ukdemizi danışacağız. Gerekteğinde ve de bunaldığımızda ufkumuzun ışığınızla aydınlanmasını istediğimiz gibi zorluklarımızı dahi sizinle hâlleşeceğiz...

“Hâlleşmek ha!” Padişah’ı güncel olayların gelgitlerine son derece direnişli, dünya dertlerine aldırılmaz bilirdi Ak Şeyh. Bu günkü bungunluğuna anlam veremedi. “Emriniz başımız üstünde! Bildiğimiz sorulursa Sultanımızdan esirgemek ne haddimize!” dedi.

Demesine dedi de;

II. Murad’ın her zaman dillendirmek istediği ama nedense hep açık etmekten çekindiği “ukdesini” iyi biliyordu ve doğrusu -olum-

lu bulmadığından ötürü- “Onun İstanbul sevdası” hakkında şu an kendisi de fikir beyan etmek istemiyordu... Çare olabileceği; Sultan Murad’ın, “Ruhuna karanlık sunduğu” iddiasındaki iç yangınlığına çekmek istedi lâfı. Sezdiği kadarıyla konu; “kendinden sonra Osmanlı tahtı için bin bir zahmetle yetiştirdiği” Şehzade Alâaddin’in Amasya’daki anî ölümüydü. Kesin vurgularla ve hiç yadsımasız söyledi fikrini:

– Allah hepimize sabır ihsan buyursun! Dünya ölümlüdür; yakınımıza uğradığında sabredeceğiz... Devletli Sultanım, Mevlâna hazretlerinin ölümü, “aşığın maşukuna vuslatı, büyük düğün...” olarak nitelemesi boşuna değildir... Doğuma sevindiğimiz kadar belki daha fazlası, ölüme saygı duymamız gerek... Hem bildiğiniz gibi, “Ölenle ölünmez, halkın işi beklemez!” denilmiştir. Ve de Sultanlara ölüm yası tanınmamıştır. Başın sağ, ülken ebed, hakanlığın bereketli olsun!

Ak Şeyh, sözü bittiğinde II. Murad’a dikkatle baktı. “Dediklerini bilmez değilim Hazret!” tavrıyla biraz da asabi hareketlerle siyah sakalını koparırcasına çekiştiriyordu. Arada avucuna biriken birkaç kıl parçasını, durumuna isyan duygusunun belirtisi olarak yere kahrıyla fırlattığı oldu.

– Hiç böyle görmemiştim! Diye düşündü Akşemseddin.

Yabana atılır değildi şu andaki hâli. Yeniden tanımaya çalıştı onu; “Büyük savaşçı bu adam; dünyaya gücü yeter yiğitlerden... Dilese, at sırtından hiç inmez, vilâyetler bozar, ortalığa korku salarak hazineler toplardı. O, şimdiye dek para yerine saygı biriktirdi... Eşine az rastlanır adam güdücülerden. Sertliğe sert; belindeki çifte su verilmiş keskin kılıç gibi... Halkına merhamet dolu, iyilere pamuk kadar yumuşak davranışlı... İhsanı hızlı, öfkesi, cezalandırması yavaş... Sabırlı...”

– Hakikaten oldukça sabırlı, diye söylendi Ak Şeyh;

– Peki bu gün nice başkalklı görünür? Ya, belki yine İstanbul sevdası depremiş olmasın?

Tam sormaya karar vermişti ki, kapı ısrarlı vuruldu. Kara Tuğrul kucağına güç belâ sığdırdığı kocaman gümüş tepside, üstü çiçek resmi çizilmiş seramik kupalarda şerbet, yeni kalaylandığı belli iki ayrı kapaklı sahadanda çeşidi bol yiyecek getirdi.

II. Murad'ın arkasında bıraktığı -eksik noksan- tamamlayıcısı; Valide Sultan Hüma Hatun, manevi dünyasının lideri Akşemseddin'e kahvaltı sofrası göndermezlik edememişti.

Ak Şeyh'le sohbetinin -geçerli her ne sebep olursa- aralanmasına gönlü razı gelmezdi aslında. Ama Sultan Murad bu defa kızmadı, Harem'dekinin sürprizine memnun bile oldu. Beklenmedik sofrayı, içe kapanıklığın zırhını delmiş, kafasındaki güncel dönme cesaretini tetiklemişti. Yemeğe başlarken Şeyh'e danışacağı mevzunun kapısını araladı yavaştan:

– Önümüzde mütemadi kanayan cerahatli bir yara var; zaman geçtikçe kokusu Türkmen illerini ziyadesiyle rencide etmekte... Hem “cerahatli” dediysem aziz Şeyhim, şu önümüzdeki azim heyula İstanbul'un Bizans'ı; Frenk'in karanlık dünyasından kopup geldi. Orada insan varlığını köle eden bir düzen kurdular ki, yönetmen sınıfı; kuduz canavar olduğu kadar açık kahpedir. Tanrısı mal, dini imanı soymaktır. Kendi halkına dahi ahdi, utanması, acıması hiç yoktur. Bunaldıkça insan eti yer... Ben derim ki; Ayak bastığımız Rumeli'de olduğu gibi “Avrupa'nın incisi saydığım” İstanbul'da dahi, köleliğe, Frenk zulmüne, ırk düşmanlığına karşı biz; hoşgörü, insanî dayanışma, can, ırz ve mal güvenliği sağlamalıyız. Karnımızın içini temizlemeliyiz Üstat, karnımızın içini!..

Heyecandan göğsünün üstünde çapraz kilitlediği kollarının titremeye başladığını hissetti Sultan Murad. Biraz soluklandı. Meramını açık etme çekingenliğine rağmen gözleri umutla ve güvenle parlıyordu:

– İstihbaratım dahi o yöndedir; Bizans'ta alın teriyle çalışanlar, ilim irfan sahipleri başlarında bizi görmek ister. “Türk sarığını Kar-

dinal külahına” tercih etmekte... Bünyemizin ortasında kalan ve de daima azmakta olan bu cerahatli çıbanı bir an önce temizleyip ortadan kaldırmazsak, korkarım hem Rumeli’yi hem Anadolu’yu kısa zaman sonra elimizden kaydırırız... “Şimdi surları yeniden zorlama vaktidir...” demekteyim Üstadım, “yükleneyim” isterim!

Gayet çekinceli bir noktaya gelinmişti. Akşemseddin, önce bir şeyler söyleyecekmiş gibi yekindiyse de, -Padişah’ı peşin umutsuzluğa düşürmekten sakınıp- yutkunarak geri durdu.

Sultan Murad ise onun anlam dolu sessiz tavrından pirenlenmiş olmalıydı, uzun sayılacak kadar bir zaman saygıyla bekledi. Belli üsteleyip Ak şeyh’i daha fazla bunaltmayı uygun bulmamıştı. O bir şey demeyince, sanki yararlı öğütler almış da “teşekkür” ediyormuş gibi bu kez sesini yumuşattı:

– Evet Şeyhim, işin her yanını ölçüp biçtim, hesaba vurdum; Bizans’ı nasıl alt edeceğimi kestirdim. Ancak, dayanağım sizsiniz! Benim can yoldaşım; savaşta yenici, barışta düzen tutucum... Bana özünüzden destek veriniz ki, varıp o cennet Boğaz’ın karanlıkta kaybolan dünyasına ışık olayım. Orta yerimizde kalan fesat ocağını bir an önce dağıtalım ki, sınırlarımızın iki ucu bir araya gelebilsin... Beni arkalayın da, önümdeki derin geçiti kolay aşayım!..

Sözün bittiği andı!

Ne Sultan Murad düşündüğünü söylemeye devam etti ne de kendinden öneri ve destek beklenen Ak Şeyh tek kelime etti. Sanki görünmez birileri aralarındaki diyalogu bir kılıç darbesiyle ortadan “şak!” diye kesip atmıştı.

– Zor an!

Bu durumda belirsizlik kilidini açmak doğal olarak yine Akşemseddin Hoca’ya düşüyordu. Hem zaten dilinin ucundaydı söyleyecekleri; “Bir kez denedin kader izin vermedi. Artık seninle olmaz! Farkında değilsin, tavin geçti, hissettiğim kadarıyla zatınız açısından aşılmaz

engeller var ortada. Vazgeç!” diyecekti de, diyemedi. Doğrudan -karşı çıkmış görünerek- kırıcı olmak istemiyordu. Fikrini, -onun mizacına uygun- çok daha farklı biçimde yansıtmayı denedi:

– Garip! Mevzu malum olmuş demek ki; dün gece rüyamda Hacı Bayram Veli Hazretlerini gördüm. Mübarek, Şehzadem Mehmet Çelebi’yi elinden tutmuş, Edirnekapı’dan İstanbul’a giriyorlardı. “Hayırdır Şeyhim?” sorusuyla önlerine çıktım, “Ey Köse Şeyh, Fatih işte budur, yanında bulun!” dedi bana.

İletisine son noktayı koyacaktı, “Karşınızda kıldan incedir!” sunumuyla boynunu büktü Akşemseddin:

– Büyük FETİH şerefli oğlunuza müyesser görünür Sultanım!

Ak Şeyh’in beklediği üzere hiç kızmadı Sultan Murad. Biraz şaşırıldı:

– Ya! Hayli enteresan, dedi.

Bir de; -Hacı Bayram Veli’ye ait- aralarında nadir yaşanan cinsinden kutlu hatırayı anımsadı Ak Şeyh’in değinmesiyle... İçinde bulunduğu AN’dan kopup geçmişe daldı:

“İlk karşılaşmaları, hiç de hoş olmayan ve de halen II. Murad’ın yüreğini kanatan bir ortamda gerçekleşti. Hacı Bayram Veli’yi ancak azılı katillere uygulanan usulle, elleri ayakları bağlı vaziyette getirmişlerdi huzura. Padişah, önüne sunulan bu dramatik manzarayı, ancak savaş alanında düşmana sergilediği tepkinin aynısıyla karşıladı:

– Bre bu ne edepsizliktir! İlim adamının elini ayağını bağlamayı hangi densiz icat etmiştir? Tez hür bırakıla!

Sonra Hacı Bayram Veli’ye bizzat “özür beyanı niteliğinde” ikramda bulunarak karşısına oturttu. Yaptığı asla sorgulama değildi, onunla beraber yollanan, Ankara Kadısı tarafından madde madde yazılan iddiaları, tek tek okuyup, ondan sohbet kıvamında yanıtlar almak istedi. Daha doğrusu -bahaneye- Büyük Bilge’den yeterince bilgilenmekti amacı:

– Hazret! “Bir ordu büyüklüğünde cemaat kurduğunuz” söylüyor. Layihada yazılanlara bakılırsa adeta DEVLET olmuşsunuz.

– Tövbe Sultanım, bin kere tövbe! Ne haddimize? Haşa, kendimize ait sınırları çizili Devlet-i Aliyye'den bağımsız topraklar mı edinmişiz de böyle derler... Bizim ülke yönetimine müdahale amacına dönük, kayıtlı kurallı teşkilatımız yoktur. Ulu Sultanım, adını bilmeden, düşünmeden yakıştırmışlar; biz fiziksel cemaat değil, gönül birliğindeyiz. İnsanların siyasi kanaatlerini oluşturmak, dünyevi yönetsel işlerini yapılandırmak -mümkünatı yok- bizim işimiz olamaz... Bizim tarzımız uğraş alanımız, maneviyat ve insanların iç dünyası... Biz zikirlerle insanı tekamül ettirip ruhu nu yüceltme, onu olabildiğince mutlu kılma çabasındayız... Ham ruhu yücelmişlerin devletine bağlılığı daha azimdir. Hiç korkulmaya! Onların devletine her hangi bir ziyanı dokunmayacağı gibi dualarıyla idarecilerine hep manevi destekte bulunurlar. Size biatımız şüphe götürmez, dünyaya ait varlığımız Sultanımıza tabidir. Vatan kutsaldır inancımızda!

– Hazret, gördüğüm kadarıyla dini söylemlerinizi de anlamamışlar. Peşin suçlanıyorsunuz; örneğin, “Tanrı her yerededir, gördüğünüz her şeyde...” buyurmuşsunuz.

– “Allah’ın yerini” sormuşlardı bana. “Mekândan münezzeh” olduğunu söyledik, “Somutlaştır!” dediler. “Her hangi bir durağı olmadığını, her yerde olduğunu...” beyan ettim. Varlık alemini iyi gözleyin, “Eserini tanıyarak müessiri (Yaratan’ı) bulursunuz” demek ti meramım... Öyledir de Sultanım! İnsan her nefes alış verişinde Yaratan’ın adını anar, onun yüceliklerini zikrederse, her varlık türünde Allah’ı akla getiren bir niteliğin bulunduğunu anlamaya başlar.

– Birkaç yerde Hallacı Mansur’u aklamış, üstelemişiniz. “Mansur, enel Hak söyledi, haktır sözü hak söyledi...” diye mısra düzmüşünüz.

– Vay ki ne yandım! Ona selâm olsun; Derviş Yunus; “Bir BEN vardır, bende benden içeri...” deyince “içsel gize” hürmet duyanlar, aynı lâfı bir başka şekilde söyleyen Mansur’a ölümcül taş atıyorlar...

Değerli Hünkârım, siz de gayet iyi bilirsiniz ki; “La mevcude İllallah!” (Allah’tan başka varlık yoktur) denir. Her varlık HAK’tan gelir sonunda yine HAK’a döner. “Dairesel bildiğimiz” Hayat çizgisinin başlangıcıyla sonu aynı noktadır. Önemli olan; “Ömür ekseninde” tekâmülü erken yakalamak... Bizim yaptığımız, kendimizi zikre vermekle, basamak basamak yükselip Yaratan’ın özünde eriyerek ölümsüzlüğe ulaşabilmektir. Yani; “Vahdeti vücut”, varlık birliğidir hedefimiz...

Bilge, konuşmasının sonunu; “Suçsuzluk savunusu olsun” diye değil, halk arasında “lâf saptırmalarının” hangi noktalara gelebileceğinin somut örneğini çarpıcı bir misal vererek bağlamak istedi:

– Devletli Sultanım, içimizdeki “manevi” sınırları, dayanamayıp ifşa ettiğimizde, “yanlış anlaşılacak” sadece bizim başımıza gelir değildir. Sizin dahi içsel coşkularınızdan değişik anlamlar çıkarılmaktadır.

– Ne gibi Hazret?

– Bir sürü “yücelik” çekemez ve de haddini bilmez, şiirlerinizden bazı mısraları terennüm ederek; tövbe, “sizin dahi mutasavvıf olmak, mistik bir hayat yaşamakla birlikte içkiye ziyadesiyle düşkün olduğunuzu” avama üfürmektedir. Hele ileri devirlerde “Tasavvuf söylemlerini bilmeyenler” illaki sizi “sarhoş!” bile ilân ederler.

Beklediği gibi bu söylentiye hiç kızmaz Sultan Murad. “Herkes kendi etini yer!” diye söylenir. Ancak dedikodunun dayanağını merak etmiştir, onu sorar:

– Hazret, o hangi sözümüzdür ki, ayyaşlığımıza karar verir insanlar?

Hacı Bayram Veli’nin önceden bir not almışlığı yoktu, Padişah’a ait iki mısrayı irticalen okudu:

– Sultanım diyesiymişiniz ki;

“Sakî getir getir yine dünkî şerâbımı

Söylet dile, getir yine çeng ü rebâbımı...”

Önce herkesin duyacağı kadar anlamlı bir şekilde güldü Sultan Murad. “ Üstad, dilimizdeki Şerâb’ın ne olduğunu zatınıza açıklamak bize ukalalık gelir de; Sâkimiz, zatınızın müridi Köse Ak Şeyh’dir!” dedi. Sonra da hemen oracıkta düzdüğü dizeleri okudu yüksek sesle:

“Daim Fena’dayız, sanmayın işretimüz aşk ü şarap

Damlasın dahi şurbeyleyenin ola hali harap...”

– Ya işte böyle!

Sultan Murad, biraz önce daldığı hatıralarından sıyrılıp Ak Şeyh’in gözlerine, “Seni çok iyi anlıyorum” dercesine özenle baktı:

– Demek “İstanbul fethi için şerefli oğlum Mehmet’e” işaret var! Kanaatimce, Hacı Bayram Veli’yi duymazdan gelmek olmaz.

Bir bakıma rahatlamıştı. “Yahu nereden nereye, kime niyet kime kismet?” mırıldanışıyla, odada kısa adımlarla dolaşmaya başlamıştı. Biraz sonra yorulduğunu veya büyük olasılık Ak Şeyh’i “sessizlik içinde” fuzuli beklettiğini düşünerek tam önünde durdu. Hafiften gülüyordu bu kez:

– Şehzade Mehmet Çelebi’yi Manisa’ya gönderdiğim günü hatırlayınca şimdi bir kat daha şaşıyorum... Biliyorsun, oldukça afacan, ele avuca sığmaz, eh; biraz da efemsi asiliği vardı. Onu Molla Gürani’ye emanet ederken, Hoca’nın eline, “Ben eğitim esnasında padişah oğlu tanımam” garantisine rağmen, cümle aleme göstere göstere bir de kocaman kızılık sopası tutuşturdum. Hazret, “Sultanım bu ne ola?” diye sorduğunda;

– Tereddüde mahal yok, lazım olduğunda kullanırsın, demiş idim... Kadere bak, nereden nereye!

Şehzade Mehmet ile ilgili son sözlerini, izin isteyip giderken kapı önünde söyledi Ak Şeyh:

– Ulu Hakanım, buradan gittiği hâlden çok farklı olduğunu biliriz Çelebi'nin. Şerefli oğlunuz güzel olduğu kadar çok akıllı ve ahlaklı... O bir dahi! Şimdiden üç yabancı dil öğrendiğini, yaşının yetmezliğine rağmen felsefe, tarih okuduğunu ve de okuduklarını hakkıyla idrak ettiğini duyarız uzaktan... Dünya tarihinde erişilmez bir mertebeye ulaşacağını düşünürüz onun.

Durum böyle olunca, II. Murad'a göre yapılacak tek şey vardı, onu da geciktirmedi. Verdiği kararın heyecanıyla biraz da yüksek sesle çağırdı Kara Tuğrul'u odaya. Emirlerini peş peşe sıraladı:

– Beni bir iyi dinleyesin Kara Tuğrul; can kulağıyla!.. Bundan kelli yandaşlığın ve yoldaşlığın Şehzade Mehmet Çelebi içindir. Bana olan itaatini ona çevirdim, bu saniyeden itibaren ölene kadar Mehmet'immin yanında olacaksın. Kılına zarar getirmeyesin... Şimdi adamlarını arkana takıp tez Manisa'ya gidip Şehzade'yi Edirne'ye getiresin... Bundan böyle padişahımız odur!..

Akşemseddin dışında hiç kimsenin bilmediği değişimle ilgili gerçek düşüncesini içinden mırıldandı Padişah. “Madem büyük fetih onun saltanatına yazgıdır, biz dahi Bizans'ın düştüğünü dünya gözüyle görelim sayesinde” dedi:

– Mehmet'immin, Büyük Fatih'in peşi sıra girelim İstanbul'a!

Ancak, arzusu bir sır olarak kalacaktı. Zira daha sonra II. Murad'ın bu kararını şaşkınlıkla karşılayan Sadrazam, vezir ve ordu komutanlarına yaptığı açıklaması, onun o günkü asıl amacını gizler nitelikte:

– Oğlumu sağlığında tahta geçireyim ki, gözüm bakarken ne türlü padişahlık ettiğini göreyim...

